

К.е.н., доцент Яковенко Р. В., Головатий А. О.

Кіровоградський національний технічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ДОСЯГНЕНЬ ДЖ.М. КЕЙНСА ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Історичними передумовами генезису кейнсіанства в економічній теорії першої третини ХХ ст. став комплекс взаємопов'язаних економічних, політичних та теоретико-гносеологічних чинників, які стали поворотними у розвитку капіталістичної системи господарювання та світової економіки. Найголовнішими з них були такі. Політичним прологом до подальшої ланцюгової реакції економічних та політичних потрясінь та катаклізмів початку ХХ ст. стала Перша світова війна. Руйнування господарських механізмів мирної доби значною мірою обумовив глибинні суперечності подальшого економічного розвитку, зокрема, входження в смугу кризового розвитку, яка розпочалась післявоєнним розпадом валютної системи, кризою 1920-1921 років. Світова війна стала також могутнім фактором нарощування політичної нестабільності, загострення питання про майбутні перспективи капіталізму як суспільної системи [1, с. 148].

В умовах фактичного розв'язання російською федерацією Третьої світової війни, що почалась з анексії Криму та розгортання бойових дій на Донбасі, особливої актуальності набуває вчення Кейнса для залишків сучасної росії, яка, поза всіма сумнівами, зазнає поразки у військовому сенсі, так само як вже зараз зазнає поразки у сенсі економічному. І причина тут полягає не лише у бездарній та безграмотній політиці, відсутності розуміння базових економічних принципів, а й у свідомому гальмуванні науково-технічного прогресу, заганнянню населення до мороку безграмотності та колективної несвідомості.

Особливе значення для України сьогодні посідає роль макроекономічного аналізу Кейнса, застосування методу агрегування, вивчення проблем загальної макроекономічної рівноваги в умовах неповної зайнятості.

Звичайно, і класики, і неокласики мали свої уявлення про макрофункціонування ринкового господарства. При цьому вивчення макроекономічних питань здійснювалося нібито „між іншим”, без виділення цих питань у самостійний об’єкт розгляду. Втім, саме методи агрегування вимагають принципових підходів до аналізу сучасної економіки України в умовах ведення бойових дій та розробки нової методології сучасного статистичного обліку національного виробництва. Зокрема, як обчислювати систему національних рахунків в умовах змін обсягів підконтрольної території (частина її може підпадати під ворожий контроль, а потім може бути відвойована), в умовах зміни чисельності населення (частка цивільних та військових може потрапляти у полон, вивозитись за кордон, а потім повертатись), що робити з „сірими зонами” конфлікту та як ставитись до Криму?

Кейнс наголошував на визначальній ролі попиту, та її примату над пропозицією в аналізі, визначаючи головною економічною проблемою – кризу перевиробництва. В Україні на сьогодні склалась діаметрально протилежна ситуація: катастрофічно скорочується сукупний попит через штучне, нічим не обґрунтоване обмеження рівня доходів населення, і, як наслідок, скорочення рівня його купівельної спроможності. Це відбувається, зокрема, через підвищення цін на комунальні послуги та перерозподіл доходів населення на користь олігархів, які є співвласниками абсолютної більшості підприємств комунальних послуг в Україні. Цікавим є те, що багато з цих олігархів прямо чи опосередковано фінансують північного агресора, отже складається враження, що населення України через ціни на комунальні послуги примушують фінансувати системні атаки на незалежність української держави.

Цілком зрозуміло, що до скорочення темпів інфляції такі дії (скорочення доходів населення) не призводять, і навіть навпаки. Відтак ключове питання теорії Кейнса – стимулювання попиту – ігнорується і здійснюється усе протилежне.

Теорію Кейнса можна назвати „кризовою”, оскільки, по суті, він розглядає економіку в стані депресії. За його теорією, держава повинна активно втручатися в економіку внаслідок відсутності у вільного ринку механізмів, які по-справжньому забезпечували б вихід економіки з кризи. Використання ідей Кейнса є цілком необхідним, оскільки світова історія не знає жодного прикладу, коли б управління економікою в умовах ведення війни здійснювалось за принципами класичної школи економічної думки чи неолібералізму. Але відбувається своєрідне тлумачення принципів Кейнса: посилення податкового тягаря, тиску на підприємницький сектор. Така політика призводить до скорочення не лише сукупного попиту, а й сукупної пропозиції, на ролі якої наполягала класична економічна теорія. Отже, на який теоретико-методологічний фундамент спирається економічна політика сучасної України абсолютно не зрозуміло.

У своїй праці „Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей” (1936), одним із 8 основних стимулів до створення заощаджень Кейнс називав: „забезпечити заощадження, оскільки вже тепер можна передбачити, що майбутнє співвідношення між доходами окремої людини чи її сім’ї та її (їх) потребами, буде відрізнятись від відношення, що склалось у цей час” [2, с. 221]. Натомість передумов для створення заощаджень сучасні мешканці України не мають, навпаки відбувається проїдання заощаджень створених у попередні роки, оскільки українська Армія сьогодні фінансується, фактично, населенням та волонтерами.

Кейнс, критикуючи класичну школу, зазначав, що суб’єктами заощаджень та інвестицій виступають різні гравці, і створення заощаджень абсолютно не

гарантує збільшення обсягу інвестицій. Так, заощадження які мають можливість створювати лише особи наближені до бюджетного розподілу, не перетворюються на інвестиції в розвиток національної економіки, а виводяться до офшорів, або „тікають” з країни у вигляді капіталовкладень у закордонні банки.

Все перераховане вимагає ретельного перегляду принципів та механізму державного втручання в сучасну українську економіку.

Література

1. Юхименко П. І. Історія новітніх економічних вчень (від Кейнса до наших днів) / П. І. Юхименко ; за ред. А. А. Чухна. – Біла Церква : 2005 – 306 с.
2. Історія економічних учень : підруч. : у 2 ч. / за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання. – 2006. – Ч. 2. – 575 с.